

Position Paper Rondetafel bijeenkomst Gewasbescherming 21 november 2024

Agrifirm, Ruud Tijssens en Joris Roskam, 7-11-2024

Samenvatting

Gewasbeschermingsmiddelen (GBM) spelen een belangrijke rol in het produceren van voldoende, betaalbare landbouwproducten. Het plantaardige productiesysteem is nog onvoldoende weerbaar tegen ziekten- en plagen, en heeft daarbij nog hulp nodig¹. Tegelijkertijd is er over het gebruik van GBM veel te doen: zorg over effecten op de biodiversiteit, impact op de kwaliteit van het oppervlaktewater en een toenemende zorg over gezondheidsrisico's. Als coöperatie Agrifirm staan we midden in dit spanningsveld en proberen we voor onze telers actief oplossingen te vinden. Voor deze rondetafel bijeenkomst willen we daarbij graag drie punten belichten:

1. Benchmarking gecombineerd met een systeem van stimuli om de milieubelasting van GBM helpen te verlagen en transparantie te vergroten;
2. Technische oplossingen / geïntegreerde teeltaanpak (ICM) om de milieubelasting aanzienlijk te verlagen juridisch mogelijk te maken;
3. Het leggen van rationele verbanden tussen biodiversiteit en de gebruikte GBM.

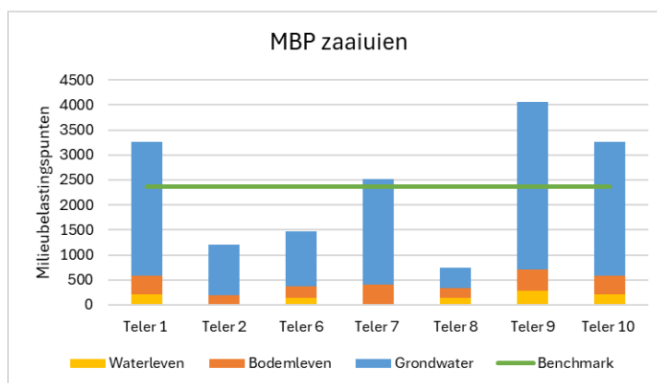
Inleiding

Als coöperatie zijn we een verlengstuk van het boerenerf van onze leden: onze opdracht is om telers actief te ondersteunen bij het produceren van waardevolle landbouwgewassen. We zijn we ons zeer bewust van het feit dat het behalen van een voldoende economisch resultaat moet plaatsvinden binnen de grenzen van de draagkracht van de natuurlijke omgeving, en met voldoende maatschappelijke waardering. Hier wordt onder andere binnen het Actieplan Plantgezondheid van BO akkerbouw samen met diverse sectorpartijen hard aan gewerkt. Een belangrijk onderdeel is biodiversiteit. Biodiversiteit heeft een grote waarde, uiteraard ook voor het produceren van de landbouwgewassen, denk aan de bestuiving van gewassen en aan het bodem microbioom als kern van een optimale bodemgezondheid. Als Agrifirm willen we graag 3 aspecten benadrukken als belangrijke onderdeel van de weg voorwaarts, zonder daarbij volledig te willen zijn:

¹ In de recent door WUR uitgevoerde UP2030 evaluatie 'de Staat van de Plantgezondheid' wordt geconstateerd dat de ziekte- en plaagdruk significant toeneemt, er minder inzet van GBM mogelijk is en het teeltsysteem nog onvoldoende weerbaar te maken is tegen ziekten- en plagen. Een van chemische inputs onafhankelijke, weerbare teelt lijkt nog niet binnen handbereik.

1. Benchmarking gecombineerd met een systeem van stimuli om de milieubelasting van GBM te helpen verlagen en de transparantie te vergroten

Agrifirm is volop bezig met het stimuleren van benchmarking. Uit pilots blijkt in de praktijk grote variatie in milieubelasting, vaak met een goede reden, maar het gesprek daarover moet gevoerd worden. Agrifirm is blij met de recent aangenomen motie aangaande benchmarking, en zal zich in de komende tijd ook blijven inspannen om benchmarking verder te beproeven en op te schalen. Voor 2025 zijn minimaal 7 pilots voorzien (bollenteelt, akkerbouw en fruitteelt). Daarnaast gaat Agrifirm door op het ontwikkelen van oplossingen volgens het principe van Geïntegreerde Gewasbescherming².

Reductie van milieu impact komt vaak met een prijs. Zo blijkt uit het project Duurzame

Bollenteelt Drenthe dat een lelieteelt met gemiddeld 50% lagere milieu impact technisch mogelijk is, maar dat het financiële saldo voor de teler gemiddeld 10% lager is. Daarom wordt de Tweede Kamer nadrukkelijk opgeroepen om na te denken over economische stimuli om reductie van milieu impact te stimuleren en financieel aantrekkelijk te maken. Daarbij is het belangrijk om te realiseren dat we focus moeten hebben op milieubelasting en niet op de gebruikte kilo's actieve stof per hectare. Groene middelen zijn veelal minder sterk geconcentreerd en vragen een hogere dosering per hectare. Kortom, zijn we succesvol in de vergroening en het verlagen van de milieubelasting dan zullen de kilo's actieve stof per hectare onherroepelijk oplopen.

2. Technische oplossingen / Geïntegreerde Teeltaanpak om de milieubelasting aanzienlijk te verlagen juridisch mogelijk te maken.

Een tweede belangrijk item is het juridisch mogelijk maken van specifieke oplossingen om milieubelasting te verlagen. Een belangrijk element is het versnellen van de toelating van groene middelen, hier is al veel over gezegd en de overheid heeft daar al actie op gezet. Als Agrifirm constateren we dat de beschikbaarheid van groene middelen vergroot dient te worden en dat we daarnaast aandacht moeten hebben voor het in de praktijk leren om te gaan met dit type middelen, gezien de vaak minder robuuste werking en de daarmee gepaard gaande noodzaak om dit type middelen meer in een systeem in te zetten. Daarnaast pleiten we als Agrifirm voor het slechten van andere juridische barrières. Enkele voorbeelden:

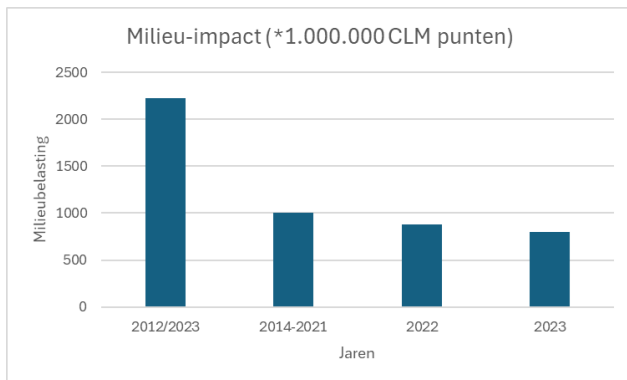
- Het plaats specifiek toepassen van GBM neemt snel toe. Zo kan met de Ecorobotix of een vergelijkbare 'spotspray techniek' het gebruik van herbiciden met 80 tot 90% gereduceerd

² Zoals de Phytophthora aanpak, waarbij gemiddeld 30% milieubelasting reductie wordt gerealiseerd, en het verhogen van het aandeel low impact middelen (nu ruim 10% van de bruto marge).

worden. Op dit moment is het aantal keren per jaar toepassen van een GBM wettelijk gereguleerd. Maar om efficiënt onkruiden te kunnen onderdrukken is het belangrijk dat een Ecotobotix vaker per jaar de akkers kan behandelen, waarbij geborgd kan worden dat er niet vaker dan toegestaan op dezelfde plek gespoten wordt.

- Moderne veredelingstechnieken kunnen een significante bijdrage leveren aan het reduceren van het gebruik van GBM. Hier liggen kansen die nog niet kunnen worden benut.
- Het gebruik van regeneratieve technieken wordt geremd door regelgeving. Zo is de regelgeving aangaande verplichte teeltrotatie een rem op het (partieel) gebruik van ontwikkelingen als pixelfarming of strokenteelt. Het besluit om deze technieken in te voeren wordt daarmee een “all-in/all-out” besluit met grote gevolgen voor de teler, mocht de praktijk tegenvallen.

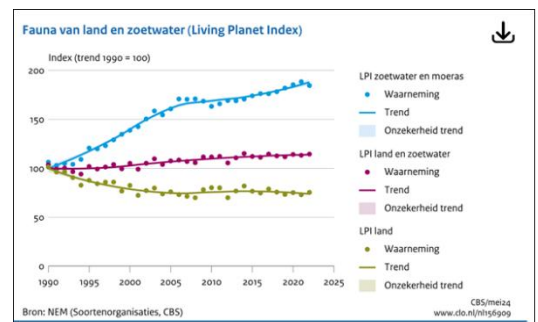
3. Het leggen van rationele verbanden tussen biodiversiteit en de gebruikte GBM.

Milieu-impact van door Agrifirm verkochte producten

In de afgelopen jaren is de milieu impact van GBM zeer aanzienlijk gereduceerd. Databronnen sluiten niet geheel op elkaar aan³ maar zo is bijvoorbeeld in de periode 1990 tot 2020 een reductie van 84% op milieubelasting naar het oppervlaktewater gerealiseerd in de akkerbouw. Sinds 2012 heeft Agrifirm 65% minder milieubelasting ‘verkocht’. In de afgelopen periode is intensief overleg gevoerd met ecologen over de relatie tussen

biodiversiteitsverlies en de milieuimpact van GBM. In het publieke debat lijkt het alsof de reductie van de milieuimpact niet tot een verbetering van de biodiversiteit leidt. Data van CBS over fauna in zoetwater getuigen van het tegendeel. En op land lijkt sprake te zijn van een stabilisatie. Andere data over biodiversiteit laten nog steeds een afname zien. Het is goed om te realiseren dat al ruim 10 jaar in de EU pesticiden wetgeving een halfwaardetijd⁴ van meer dan 90 dagen verboden is en bioaccumulatie⁵ een afwijzingscriterium. Zeker is dat de afname van biodiversiteit een multifactorieel effect is met toenemende druk vanuit veranderende landschapselementen, toegenomen mobiliteit en industrie. Wij pleiten dan ook nadrukkelijk voor een multifactoriële aanpak van dit vraagstuk, zoals o.a. verankerd in de Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw en Melkveehouderij en steunen bijvoorbeeld ook het Actieplan Landschapselementen.

³ Tussen 1990 en 2000 werd het GBM-gebruik in kg actieve stof en Milieubelastingpunten (systematiek MIP) bijgehouden door het Meerjarenplan Gewasbescherming, vanaf 2002 door Agrimatie.

⁴ Van de actieve stof en schadelijke metabolieten. Een halfwaardetijd van maximaal 90 dagen betekent dat na 360 dagen nog maximaal 6% van het residu aanwezig kan zijn, en na 2 jaar maximaal 0,4%.

⁵ Het opslaan van actieve stoffen in het lichaam, bijvoorbeeld in lichaamsvet.